

Posudek vedoucího na diplomovou práci Petry Kučerové „Barack Obama a BRICS(S)“

Zdá se, že nástup prezidenta Obamy do Bílého domu koincidoval s počátkem přechodného období, v němž stále více ustupuje americká globální hegemonie, nastolená v devadesátých letech po pádu sovětského bloku. O to důležitější je otázka, jakou celkovou zahraničně politickou strategii (*grand strategy*) Obamova administrativa přijala. Téma předkládané práce sice probírá jen vztah USA k zemím BRICS v prvním prezidentském období. Protože tyto země představují pozoruhodný vzorek, v němž jsou zastoupeny jak velmoci prvního řádu jako Čína a Rusko, tak velmoci čistě regionální jako JAR či Brazílie, i tato analýza má z hlediska obecnější otázky po americké strategii velkou vypovídací hodnotu.

V první kapitole autorka představuje hlavní aktéry, jejichž vztahy ji zajímají, přičemž zvláštní pozornost věnuje k povaze amerického systému, jenž svěřuje prezidentovi klíčovou zahraničně-politickou roli, a z druhé strany také ekonomickým charakteristikám zkoumaných zemí, což odpovídá tomu, že „Brics“ vešly do známosti původně jako produkt čistě ekonomické analýzy.

Roli amerického prezidenta rozvádí také následující – druhá – kapitola, a to na pozadí obecných charakteristik americké zahraniční politiky a mezí, které jí nastavují vojenské a ekonomické okolnosti na straně jedné a spojenecké závazky na straně druhé. V závěru této kapitoly se dostává autorka k obecným rysům Obamovy politiky v prvním období, přičemž základní charakteristikou je, že Obama se snažil nacházet *via media* mezi globálním intervencionismem svého předchůdce a izolacionismem. Jádrem práce je třetí kapitola, v níž autorka popisuje přístup Obamy k jednotlivým zemím Bricsu, přičemž pokaždé odlišuje ekonomické od politických aspektů.

V této kapitole dochází k základním tezím své práce, které jsou posléze rekapitulovány v Závěru. Především autorka vyděluje Rusko a Čínu od ostatních jako dvě velmoci prvního řádu – první především z hlediska jeho geostrategické síly, druhou z hlediska síly ekonomické. Pro ostatní země Bricsu používá Cohenovo označení velmocí druhého řádu a ukazuje, že politika vůči nim má kvalitativně odlišnou povahu než politika vůči Rusku a Číně. Tu charakterizuje jako ambivalentní v tom smyslu, že navzdory americké napřážené ruce k jednání v ní zároveň působí důležité prvky zadržování. Autorka zmiňuje, že tyto negativní aspekty ještě zesílily v Obamově druhém období, které ovšem není tématem její práce (napětí s Ruskem kolem ukrajinské krize, napětí s Čínou v důsledku její stále agresivnější politiky v Jihočínském moři). Autorčiny analýzy naznačují, že relativně nejméně důležitou roli mají vztahy USA k JAR, které získaly novou dynamiku teprve ve druhém Obamově období. Brazílie je charakterizována jako spojenec USA v jižní Americe a Indie jako spojenec umožňující USA (spolu s Japonskem) vyvažovat narůstající moc Číny v Asii. Ve všech případech se potvrzuje obecná charakteristika Obamovy strategie jako střední cesty mezi intervencionismem a izolacionismem, která spíše než diskurz hodnot (lidská práva) preferuje odkazy k zájmům a spíše než harašení zbraněmi preferuje politická jednání. Obzvláště v případě Ruska se ovšem nejpatrněji ukazuje odvrácená strana takové strategie ve chvíli, kdy narazí na partnera, jenž je nastaven opačně.

Práce Petry Kučerové má jasně stanovené otázky a náležitou strukturu výkladu, která umožňuje je přehledně zodpovědět. Závažným problémem práce ovšem je, že otázky nejsou dostatečně specifické na to, aby vygenerovaly skutečně zajímavý výzkum, a na druhé straně velká část výkladu trpí (často až slovníkovou) popisností. Protože však autorka naplnila cíle, které si stanovila a dokázala schopnost analyzovat literaturu a vyvozovat logicky koherentní závěry, navrhuji ji ohodnotit známkou „dobře“.

Pavel Barša